

Catalunya Artística

Any I * Barcelona 26 Juliol 1900 * Número 7

Redacció y Administració
Raurich, 20, pral.

Concepció Bordaiba.-Artista d'òpera

DE SEMPRE

Si, es l' eterna actualitat en aquet desdixadíssim país.

¡¡¡La esgarrinxada d' un torero!!!

La premsa diària no te prou columnas pera publicar telegramas, gacetillas, *partes oficials*, impressions referents al estat del *idol*.....

Qu' are s' agrava, que are te febre, que are va per bé, que aviat se llevarà, que ha prés caldo y Jerez, sobre tot Jerez, que tomba, que gira.....

Ni que 's tractés d' un' obra sensacional... ¡Que dich!... ¡Ay del infelis autor que provi de donar al públich una novela afilligranada, un poema ó un llibre d' estudi, en dias de tragí, mentres l' idol té la febre!.....

Ningú li llegirà. Ni 'ls crítichs literaris.

Totas las seccions dels diaris se tancan.

Unicament funciona 'l telégrafo y 'l teléfono pera transmetre noticias del *mata-dor*. ¡Lo demás no te importància! Lo que importa es la salut del *valent*.

¿Que surt una revista ilustrada? Y que! ¿Un periódich destinat al foment del art? Y que! ¡Si aquí no hi ha mes art que 'l de *Rafel* y el *Patata!*...

Els diaris ressenyarán sempre á dugas ó tres columnas el resultat ó 'ls incidents d' una *corrida*... pero regatejarán una gazetilla curta saludant l' aparició d' un periódich ilustrat..... ¡Que 's migri!

Aquí no hi ha mes Deu que l' *idol* de cueta y pantalon ajustat...

Pero... ¡deixintme riurer! lo mes graciós es que l' endemá la mateixa premsa séria, s' ocupa de la ¡regeneració d' Espanya! y te l' osadia d' atacar als que han portat al poble á un nivell denigrant.....

¿Qui hi contribueix ab mes empenta á degenerar el país? La mateixa premsa, enlayrant fins als núvols lo que mes embruteix al poble.

No fent cás de periódichs sérios que tendeixen á suministrar il·lustració, s' ocupa unicament aquesta premsa pecadora en enaltir el salvatgisme y els *idols* ignorants que sense 'l seu *bombo* acabarian per esser derrocats.....

Pero ¡ay! el mal no te remey, y havém de resignarnos al mercantilisme de certa part de premsa...

Dihém aixó perquè estém segurs de que hi ha diari que parla de toros per' vendre mes números...

¡Com que per desgràcia hi ha mes aficionats á las banyas que á la literatura y al art... noble!...

ARNAL.

LA ÚLTIMA FESTA

Entre 'l vetllador y la máquina de cusir posats al peu de la botiga per' arreplegar la llum que baixava escadussera en el carreró, quedava embrassat el llinard y tancat el pas al mateix temps.

A cuarts de set del matí comensavan á eixir criaturas com de sota la máquina ab un tros de pá á las mans, s' espargian pe 'l carrer obrint mes aviat la boca que 'ls ulls, y tot seguit quedava animat el barri ab els crits, las corredissas y las primeras riallas ab que saludava 'l día tota aquella canalleta.

El Sidro, sentat devant del vetllador: acotat sobre 'ls genolls, feya 'ls diferents exercicis y maniobras del ofici. A voltas tot d' un plegat, aixecava 'l cos y comensava un joch molt viu que no se li veyan las mans, passant y repassant la falsilla á un costat y altre de las estenallas. Agafava la forma y ab pols segur contornejava la sola; després com si li fes dolensa 'l cástieb, l' amorosía llepantla desde la punta fins á donar el tòm al taló, á la manera d' un pare benigne que aconsola l' infant temerós d' haver extrema massa 'l rigor. Tornava á subjectarla per ferli 'ls repunts, y donava gust contemplar ab la llestesa qu'extenia 'ls brassos, que desde lluny, al entrar al carrer, se veyan exir una má fora la porta y amagarse desseguida com si jugués.

La seva dona sentada també al peu de la máquina treballava ab afany sense distreuerers ni apartar els ulls de la roba que cusia. Y deya al seu marit cuan las veus de la quitxalla s' allunyavan ó se sentia la remor d' algún carro que s' acostava:

—Ves, Sidro, guayta á hont son aquellas criaturas, que no prenguin mal.

El Sidro treya 'l cap fora, feya un crit á la maynada que comparexia desseguida, els uns mitj temerosos fregant l' espatlla per la paret y acostantse ab molta cautela y 'ls mes petits rihent ab tota ignocència y preguntant:

—¿Que 'ns crida pare?

Al cap d' una estona ja havian tornat á escórres dret á la plassetta y tot se restablia en el mateix ordre: la máquina bronzint, ella atenta, de cap á la feyna; el Sidro fent repunts y las criaturas jugant.

Aquesta quietut y seguit de trevallar durava horas, sense que ningú dels dos se distregués de la seva tasca. De sobte, sense cap indici ni preparació, cuan mes enfeynat semblava estar el Sidro, rompia á cantar ab un doll de veu asprosa y robusta:

*Guatllas y llebras
poblan la ubaga
hont sempre vaga
l' ayre dolset...*

tornava á callar y á posarse sério, feréstech, els ulls clavats á la forma. que cualsevol haguera dit qn' era un altre el qui havia cantat.

* *

L' hora d' esmorsar era d' un recreyo molt delitós per ell y graciosa distracció pe 'l qui l' observés. Exia al mitj del carrer en mánegas de camisa, ab

unas calsas de drap tan amplas y unas arrugas tan folgadas, que algún mofeta suposava qu' en lloch de trinxa anava pe 'l sistema de barreta y anellas, que 'ls pléchs podían correr ensá y enllá com una cortina. Portava en la má esquerra un plat ab curull de corals y esmeraldas ¡tant goig feyan el pebrot y las olivas regalosas d' oli y 'l tall de bacallá ros com un riell d' or! Sota d' aqueixa riquesa, y en la mateixa má, com si 'ls dits li fessin de prestatje, hi tenia 'l tros de pá, la forquilla y un ráve de fullas pomposas, qu' era verdadera confusió véurel treurer tan aviat la forquilla, enastar un tall y desarla tot seguit pe poder pendrer el mós de pá y sense destorvarse acudir al acompanyatge y tornarli allí sota; rependrer la forquilla, clavar llansada al pebrot, desar l' eyna etc. etc., y esmorsava d' aqueix terme complicat fins que 'l plat quedava buyt, apurat el pá y abolit el ráve ab aquella brotada ufanosa de fullám vert.

* *

Ni envejosos ni envejats, compadits mes bé per algú que no podia comprendre aquella felicitat relativa conseguida á forsa d' escarrás; pujar á cinch criaturas, mantenirse tots y ser dos no mes á guanyar. Passavan el días sense amidar las horas ni apressarlas, ab la tranquilat del treball y saludantlo ab goig cuant mes ne sortia, perque 'ls hi duya augment de pá á la taula, vestidets per las criaturas y estalvi per pagar al corrent el lloguer de la casa.

Ella mancada de salut, aclaparada de tant fer anar la máquina, deya veyent aquells pléchs de roba qu' enlestia,

—¡Tant que treballém y may ens arriba pe 'l gasto!

El Sidro no tornava resposta, seguia ab la feyna martellejant sola ab dalit, indiferent, y potser després, cuan no lograva distreuerers de las paraulas de la seva dona, era cuan esclatava ab sa veu ingrata:

*Guatllas y llebras
poblan la ubaga...*

qu' era l' únich senyoriu de menjar fi que li passava pe 'ls llavis; *guatllas y llebras* ab la tonada d' en Clavé.

—Sidro, tindrás d' escriure al noy; si s' escapa aquet correu estaré un altre mes sense sapiguer de nosaltres.

Al cap d' una estona parava la máquina, s' axugava 'ls ulls y altra volta reprenia la feyna y á pensar ab son fill que 'l tenia lluny, á Filipinas, servint al Rey.

De tart en tart se veyan pe 'l carrer uns minyons alts, secardins, la color trancada, vestits de vions, guaytant els números de las portas fins que topavan ab la botiga del sabater. ¡Quina alegría en aquella casa y quina pressa á treure tamborets y cadiras fent rotllo al vetllador! Eran llicenciats que 'ls hi portavan *recados* del noy. Parlavan d' ell y de las fatigas sofertas *en aquella terra assolejada*, malsanitosa y dolenta pe 'ls *castilas*. Sa mare 'ls hi feya mes preguntes que respostas conseguidas...

Després el Sidro 's llevava 'l devantal, cercava alguns cuartos entremitj dels trossos de vidre y tallets de sola escampats pe 'l vetllador, y tots plegats

se 'n anavan á refrescar. Ella sortia al llindar de la porta y contemplava ab emoció á aquells minyons que havian vist al *noy*, fins que la corvatura del carrer els hi amagava á la vista.

—¿El *má* va vestit com aqueixos homes?—li preguntava la quitxalla qu' encara guaytava avall per allí ahont havian desaparegut els militars.

—¿Que tampóeh porta sabre 'l *má*?—repreñian tombantse, alsant el cap y mirantla fixament.—
¡Cuyti, mare, digui! ¿que 'n porta de sabre?

* * *

L' escriptori del Sidro desseguida estava montat; una fusta de dos pams sobre 'ls genolls, un full de paper blanch, el tinter que de tan assedegat li remullian la gola ab un raig de vinagre, y las ulleras, que no mes per aquesta gran solemnitat las necessitava. Y era feyna laboriosa la de fer una carta, que per aixó se 'n anava al cap-de-vall de las quatre planas... Ja calia que 'ls bordegassos fessin quietut perque en aquestas ocasions era cuan voleyava 'l tirapeu fora de la botiga pera arregarne algún, encare que no hi arribava, perque tots se posavan á salvo á l' altra banda de carrer.

Després, aixis que la carta era acabada, la llegia á la seva dona. Ella escoltava, els brassos apoyats en el vetllador, fixa la vista en aquellas lletras groixudas que potser las trobava toscas per las finesas y dolsors qu' ella li haguera volgut dir al seu fill, sense sapiguer la forma ni 'l modo d' expressarlas. Escoltava atenta aquell dictat castellá, y sempre li quedava una recansa que no era alló lo que li deya 'l cor, pugnante, en la vaguetat y núvols que se li formavan al enteniment, per poguer arrencar la tendresa del seu sentir y dirla ab paraulas.

* * *

Sobtadament, com una exhalació que tót ho abat, ha desaparegut d' aquesta casa l' aconhortada pau conseguida ab aquella armonía tant costosa de realisar entre 'ls pobres trevalladors, perque 'ls gastos no travessin á lo que dona 'l mesquí jornal.

El vetllador no embrassa 'l llindar de la botiga; ja ha quedat mes ample 'l pas. No més qu' da la máquina que cus, va cusint voltant sa roda mes rebenta que may.

El Sidro no canta ni surt á esmorsar al mitj del carrer fent ostentació de sa pobresa regalada.....

¡Ni cantarà may més!

El dia de Sant Crispi va fer festa; eixí de casa en havent dinat, per anar á passeig. En tota la nit no hi torná.

L' endemá tots els diaris parlavan d' una catástrofe ocorreguda al carrer de Santa Madrona, ocasionada pe 'l vent qu' enderrocá una paret. Hi hagué un home mort que ningú 'l coneixia ni en sapigueren dir rés.

¡Massa que ho saben are una viuda y cinch infants desemparats!

Emili Vilanova

Himne á la Vida

¡Oh Vida sobirana, Filla hermosa de las Lleys eternals que presideixen el desenvolvement de la Natura!
¡oh flor de l' Existéncia, flor divina nascuda de las Forsas ignoradas!
De tot te veig brollar sana y robusta; de la llevar sagrada; reflectida en las verdosas fullas de los arbres; en l' instinct de las béstias y en la tendre cantúria encisadora de las Nimpheas, en els sospirs de las divinas Horas, en els goigs de las Gracias, en l' eterna cansó de las Nereidas sempre joves, en l' udol dels oratges y en l' alegre himne sagrat de Hebé la nostre mare.

Te veig brollar potent del bés purissim qu' ajunta 'ls llabis de la verge santa ab els de son aymant rublert de forsa; de l' abrassada lúbrica que lliga els cossos solament; de la mirada qu' encén dintre del pit la flama ardenta del Desitj nudridor del Amor nostre, d' aquell Amor inmens com tá alenada, y 't veig, ¡oh! Vida hermosa, Santa Vida, eixint de la Matéria descomposta, per' brillar altre cop com sol magnífich il-luminant eternament la Terra.

Infinita com Deu, única y bella no tens bressol, ni engolidora fosa, present, sempre present, tú ets l' individuó; si l' individuó mort, vius en l' espécie, y si desapareix l' espécie, jove en el gènre te mostras necessària, Com has sigut, ets y serás: eterna. Si per fatal dissort un jorn faltessin l' individuó y l' espécie y l' ample gènre, per' engendrar nous fills del pare Càos, ¡oh! Vida, mare Vida, quedarias.....

JOAN OLIVA BRIDGMAN

Retrato á la ploma

Son vestit es ridícul é immoral; en son cap no hi ha gens d' ilustració; es un cuch que rosega á la nació y l' instinct de salvatje es son ideal.

Presumit y borratxo per mes mal, la taberna es la seva diversió y l' imbécil té orgull y 's dona tó cuan pren part en la *fiesta nacional* (¡)
Es un tipo asquerós, sols protegit per un poble cadúch, vil é ignorant que careix de vergonya y de sentit.

¡Catalunya! si vols aná endevant, aborreix aquest tipo pervertit que t' está corrompent y deshonorant.

JAUME BALAGUER Y SOLER

AGONIA

Al claustre trist
passa los dias
monja joliu
sens alegria.

Plora sovint
sa greu desdixta;
ningú, sos plors,
ningú 'ls hi minva.

Sola en lo mon
já de petita,
per son camí
vá trová espinas.

D' un fals doncell
qu' ella 'l volia
vils desenganys
sols va cullirne.

Perxó morint
passa los dias
al claustre trist
mancat de vida.

Perxó son rés
n' es de agonia,
trist n' es son cant,
sa veu ¡que trista!

Negrénch xiprer
lo cel li signa
y ella plorant
sempre lo mira.

Ni 'ls bells perfúms
que 'l cor encisan
lo seu sofrir
jamay li minvan.

Ni l' au gentil
que allá hi refila
li causa goig,
tampoch l' encisa

Sols mitj somriu
cuan á la Missa
mots funerals
los bronzos diuhen.

Dintre de l' hort
sempre sospira
cuan sent los cants
d' una cardina.

Sos ulls al cel
llavors ne fixa
com si penant
finés la vida.

Vora una creu
prega á Maria,
l' altiu xiprer
sempre la mira.

La bella mort
llavors desitja
monja joliu
sens alegria.

Y encar que 'l sol
al claustre brilla
foscor hi veu
la monja trista.

Axis morint
porta la vida,
vivint aixis
dú l' agonia.

RIMA

Semblava que dormís, mes... ¡era morta!
y al mirar de son rostre la bellesa
deya ab tristó tot-hóm cuan l' enterravan:
¡tan bonicoya qu' era!...

També jo vaig mirar com sa hermosura
colgá la terra que demunt tiravan;
y ab el cor esglayat, suspirant deya:
¡tant que jo l' estimava!...

Avuy qu' encar' sá imatge 'l cor reflecta
y encar' ab son somris d' amor, somnio,
plena de son recort li diu mon ánima
¡t' estimo, cel!... ¡t' estimo!

PAU CLARIANA.

PENSAMENTS

Entre 'ls treballadors, la desgrácia mes gran que
pot tenir un d' ells es trobar l' eyna del treball pe-
santa y lleuger el vidre.—*Alfons Daudet.*

*

El que te la conciencia tranquila no ha de cau-
sarli enveja el ser duch ó marqués, porque somiará
qu' es rey.—*J. Ayné Rabell.*

*

No s' ha de ser partidari de la discussió, perquè la
discussió es sempre un principi de baralla.—*M. Cal-
mon.*

*

Devegadas se governa mes pe 'ls defectes que
pot tenir el governant que per las sevas cualitats.—
M. Calmon.

UN BOTÁNICH

(Continuació)

IV.

La Flora estava preocupadíssima.

¿Qué significava allò? Era una burla? ¿ó qué?

¿No li deya en la carta en Demetri: *consti que pujo per la flora?* Donchs la Flora qu' era ella ja no n' hi sentia grat de la seva visita.

Vaya una galanteria. Tot el dia trencant herbas y buscant pel bosc y pel prat.

A l' hora de dinar, en Demetri comparegué tot suat; ab las alas del bolet giradas cap á baix á tall d' estanya-paellas, pero mes content que un jinjol.

—¡Ola, nena! Ja soch aquí.

—Caramba! Be vé prou carregat... Ja volia dir jo que no anés á buscar menjar pe 'ls xays.

—¿Eh? Que 't sembla aquet manat de *clemátidas* y *rododendrons*? Aixó es una preciositat... ¿Que no diném encara?... Aquesta excursió m' ha obert la gana de un modo horrorós. ¿Y 'l teu papá?... Calla!... ¿Qué li pasa á la pubilla...

—Res—contestá la Flora, que s' havia segut en un balanci, fullejant un diari.

—¡Ola, ja tenim morritus?... Bé, que tens ara.... Mal de caixal... Mira justament aquí porto arrel de malví.

—Gracias; no cal que 's molesti.

—Bó, y donchs, noya, qué tens? Que pot ser t' he fet enfadar sense volguer... Vamos, vamos; no fásiss raresas y dígamho tot... Que no t' estima 'l *nóvio*.

—No 'n tinch, ni ganas.

—¿Vols que te 'l busqui jo, nena?

—Moltas grácias... Sobre tot si ha de ser tant cortés com vosté, que aixís que veu un' herba ja 's torna lelo y no 's recorda de ningú.

—¡Oh!... Jo tot per la flora. La flora es á la Botánica lo que las estrellas son al cel; lo que la poesia es al poeta. La flora es la part mes olorosa, mes bella, mes gran de la mare natura...

—Continuhi, continuhi, que ara si que va be.

—Que no t' agradaria á tu ser la dona de un botánich.

—Segons com. Si 'l meu marit hagués de considerar-me com un exemplar més del seu herbari, no m' agradaria.

—¿Sabs, noya, que t' has tornat molt mes maca de lo qu' eras avans?

—Ja no 's recorda de las flors ara?

—Sempre: pero tú ets el resúmen de totes; per alguna cosa 't posaren Flora al batejarte.

—Grácias. Ara si que veig que la botánica no li fa olvidar la galanteria.

—Qu' es cás!... Si justament una y altra son germanas.

En aquell moment arriaren agafats del bras don Prósper y 'l fill del mestre del poble.

—Adios, sabi ilustre—feu el Sr. Estela.

—Salve á la poesia y á la ciencia reunidas—exclamá 'l fill del mestre ab tó campanut.

—Salve!—contestá en Demetri.

El nou visitant era un jovenet de uns vint anys

escassos que tenia cara d' esparver novell, usava lentes y vestia ab exagerada elegancia, altament cursi per ser en una població tant campestre y allunyada de per tot, com Valdeura. A mes portava 'ls cabells á la romana, á tall de *modernista*.

—He convidat á dinar al jove Miró.

—Ben vingut—feu ab tó cortés en Demetri—sobre tot si no 'ns porta per llegir algun d' aquestos *poemas* que tenen més de geroglífichs prehistórichs que de altra cosa.

—¡Qué burros son aquestos sabis *oficials*!—pensa va en Miró tot assegurant las ulleras demunt del nas.

—¿Qué li sembla de la Flora?—feu en Miró dirigitse al botánich.

—¡Oh!... La flora d' aquet pais...

—No, si li parlo de la Flora Estela, home.

—Totas las Floras son prou bonicas en aquesta terra.

—A taula, á taula, senyors—digué Don Prósper. El dinár fou bastant animat.

El modernista digué un grapat de tonterias á la Flora, que l' escoltá com si sentís ploure; no tenia ulls mes que per en Demetri.

Després prengueren café. Quedá sola la Flora, cuan se 'n anaren Don Prósper, en Miró y en Demetri á *herborisar* una mica més y al cap d' un quart, el modernista, que no havia tingut ocasió de declarar-se per centéssima vegada á la filla de Don Prósper, comparegué altre cop en el menjador.

—Floreta, Floreta. El seu papá m' envia á buscarla. Diu que son ab en Demetri á la Masoveria vella y que la esperan allá... Estava desitjós de trobar-me á solas ab vosté, Floreta.

—¿Si?... ¿Per qué?... ¿Per dir-me que soch una *neréida* y una *bacant* y qué se jo qué més? Vaya unas novedats!...

—Ecolti y no se 'n burli. Vosté realisa en mi 'l ideal modernista en tota sa puresa. Justament li he dedicat uns versos que 'ls hi vull llegir... Escolti

«Per lo prat la flor
no fa tanta olor
com tu qu' ets tresor
de gentilesa.
Y un sens fi
de aus que aquí
no s' ouen ab dolcesa...

—Prou. Fassi 'l favor. El papá s' esperarà y...

—Si es curteta. Se titula «*Desmai cruel*.»

—Bueno; no vull desmayarme sentintlo...

—Ah!... Si fos del senyor set ciencias. . pot ser li faria mes efecte ¿no es vritat?

—Qui vol dir?

—El senyoret Demetri. Un home que no comprén la poesia moderna, perque diu qu' es *fofa*, y que no té sentit. M' ha tractat de *lelo* mes de deu vegadas. Jo no l' he desafiat, perque aixó no ho fem els intellectuals... Pero en fi un home que 's dedica á la Botánica ab tots son cinch sentits, ¿com vol vosté que compregui l' amor? Com una planta. Son degenerats dels que Lombroso diu que «fan vida vegetativa per *accidens* y no percibeixen las sensacions humanas.»

—Be, jo no las enténch aquestas cosas: pero créch

que vosté exagera, tractantse de 'n Demetri, que al fi y al cap es molt mes sensat ab la seva Botànica que vosté ab els seus versos.

—Pero permétim que li repliqui que com á admirador de la natura es *nulo*, y á mes demostra molt mal gust no considerantla á vosté com la verdadera Flora de Valdeura y sa comarca.

—Ja m' hi considera. Com que ha vingut per mi. De Flora no n' hi ha pas cap més.

—¡Oh! Per mi nó; pero si per en Demetri. Per ell no hi ha mes Flora que la *flora* del país.

—Que diu ara!...

—Dich que no la estima com jo la estimo y que...

—¿De modo que la Flora?...

—La *Flora* vol dir el conjunt de plantas y flors de una comarca.

—Ah! Y jo que 'm pensava... Que nécia he sigut. «Consti que pujo solsament per la *flora*...» Vet' aquí porque estava ab lletra minúscula.

Y al dir aixó 'ls ulls de la Flora espurnejavan. Fins allavors no comprengué que la *flora* á que 's referia en Demetri no era ella. Tenia una rival. Agafá ab una revolada totas las plantas y herbas que habia recullit en Gual aquell demati y las llenzá á la cort dels bous.

(Acabaré).

R. CÓ Y BORRELL

BON FILL

¡Mare, ja he salvat la casa,
mare, ja 'ns havém salvat...
ja no haurém d' aná á la fleca
que 'ns fien un trós de pá...
Ja tinch feyna, ja tinch amo,
y un taller hont treballar...
ja són ríchs, ja són ditxosos,
mare, ¡que visca 'l trebal!
L'egint llibres y ab la práctica
he vist sempre cimbrejant
la glória que dú la feyna
al casal del obré honrat,
y es per xó que veig la vida
prop l' enclusa y la fornal,
y es per xó que penso alegre
que m' ha de dur el seu baf
aquesta cansó á mos llavis
que 'l pare 'm feya cantar:
—Si l' home 'l treball no estima
es una mala senyal,
gandúl y pobre es un vici
que sols acaba al fossar.—
Y com jo, mare, 'm recordo
de la cansó, sento esglay
perque 'l ser gandul fá caurer
tart ó d' hora en un barranch
tan fondo, que no s' aixeca
el pobre infelís que hi cau;
y 'l vici es una cangrena
per lo desencaminat

que 'ls sentiments li desfulla
y li posa 'l cor malalt.
Ah, no mare, no, jo anhele
l' afecte de mos germans,
l' amor vostre, qu' es ma vida,
l' encaixada dels companys,
l' enhorabona del amo
satisfet del meu treball,
l' apréci d' amichs que 'm volen,
el llor de la societat,
perque jo tinch el cor verge
de vicis, y sé resar,
y del goig de la familia
soch á tot' hora un esclau,
y disfruto cuan escolto:
—Es un bon noy en Tomás,
ell no 's gasta una pesseta
y aixó que la sab guanyar,
ell no té la vil fal-lera
del jóch, y es recte y formal,
y 'l día que li somriga
la fortuna, ha de trobar
la pubilla més hermosa
que aconhorte 'ls seus afanys!—
Ay, mare, mon cor s' aixampla
cuan tals elogis me fan,
y al sentirlos penso sempre
ab orgull de primcep real:
—Es molt just que siga dócil
y m' agradi guanyá 'l pá
y siga 'l goig de ma vida
la feyna que Deu m' ha dat;
treballe per una mare
que ja té sos cabells blanchs,
y per cada cabell d' ella
donaria un raig de sang;
treballe perquè 'l meu pare
va pujarme ab son treball,
y exémples que 'l pare dona
no 's solen oblidar may.
Per xó treballe ab fé cega,
enérgich aixeco 'l mall,
pico fort damunt l' enclusa,
miro 'l foch recargolars,
y content la suor m' aixugo
perque penso:—¡Tot suant
se guanya 'l pá de la casa
y s' es home, y s' es honrat!—
Y la cansó del meu pare
repeteixo en santa pau:
—Si l' home 'l treball no estima
es una mala senyal,
gandúl y pobre es un vici
que sols acaba al fossar.—
Y afegeixo al trobar feyna
tot besant els cabells blanchs
de la mèva pobre mare:
—¡Mare, ja 'ns havém salvat,
ja no haurém d' aná á la fleca
que 'ns fien un trós de pá...
Mare, la glória dels pobres
es la glória del treball!—

J. AYNÉ RABELL

ALGUNS PERSONATJES

1. PETRONI, l' héroe de QUO VADIS?—2. ALTI, la liberta (Cuadro 3.er).—3. EVNICA, (Cuadro 1.er)
4. El filósop CHILONIDE (Cuadro 4.º).—5. EVNICA y PETRONI (Cuadro 1.er).—6. NERÓN (Cuadro 8.)

DECORACIONES

Cuadro 5.º

*Reunión de cristianos en el Cementiri
a' Osiriá*

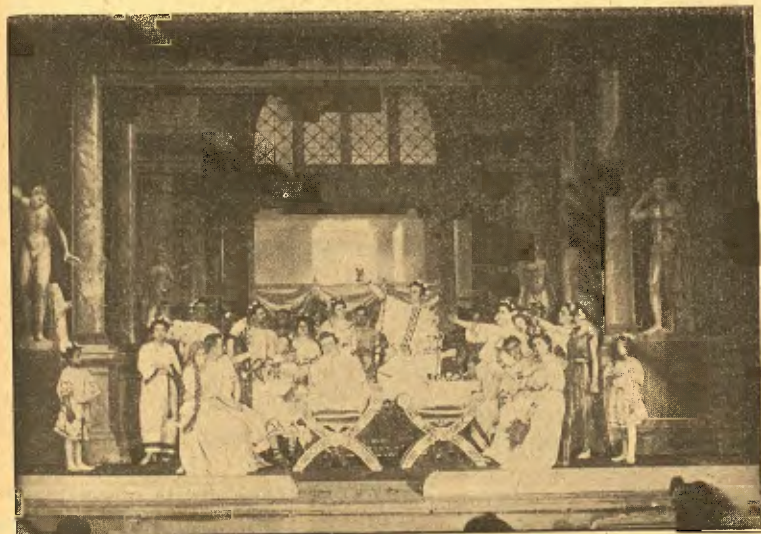
Cuadro 7.º

L' incendi de Roma

Cuadro 9.º

*La mort de Petroni y del
paganisme*

FOLK-LORISME

MODISMES CATALANS

MOROS A LA COSTA

Modisme que recomana la precaució y cautela. S' usa ab els verbs haver y tenir.

Segons nos diu en Bastús tingué son origen en lo soyint que 'ls moros, per llarchs temps, durant el sigle xvii, feyan excursions per las costas del Mediterrani, sorprenent y robant personas, bestia y tot cuan podian. Com que aquestas excursions y robos dels argelins eran molt frecüents, se construiren de distància á distància á lo llarch de nostras costas marítimas certas torres cegas, á las que s' hi pujaba per una escala de corda que despres se recullia. Desde 'l cim d' aquestas torres, de las que encare n' existeixen algunas y que 'l poble anomena *torres de moros*, siguent, tot al contrari, *torres contra moros*, se donaban forts crits de: *Hi ha moros á la costa* ab quins crits y fumeradas durant el dia s' extenia ràpida y facilment l' alarma per tota la costa; lograntse aixís las mes de las vegadas posar á cubert d' un cop de ma d' aquells piratas.

A la nit la senyal se feya per medi de fogarada.

Sobre aquest particular tradueixo el següent tros de Mr. Seguirán, un dels homes francesos mes emponents de l' época del Cardenal de Richelieu, qui per encàrrech d' aquest aná á la Provensa ab el fi de buscar medis pera posar á aquesta provincia á cubert de l' invasió del pirata. Diu aixís:

«Al costat de la ciutat hi ha una atalaya que 'ls consuls han fet construir sobre una de las puntas de la roca en el cap del Àguila; allí han instalat á un home molt expert en la navegació pera vigilar dia y nit els vaixells piratas.

»Totas las tardes al ferse fósch, el vigia de l' atalaya encén sa fogarada, á la que corresponen totas las demás casetas semblants fins la terra del Bonc. Aquesta senyal significa que no 's veu cap corsari pe 'l mar. Cuan, per el contrari, el guardiá de la atalaya 'n veu algún, encén dugas fogaradas, y lo mateix fan els altres, desde Antibes fins la citada torre, lo que te efecte en menos de mitja hora.»

D' aquesta manera va ser com s' aná acabant la pirateria dels argelins, puig que cuan arribavan á una població 'ls habitants ja estaban preparats pera rebre l' atach.

Poden consultarse á mes de 'n Bastús, á Eugeni Süe en sa obra *El comendador de Malta*; Enrich de Seguirán, *Viatje é inspecció marítima de la costa de Provensa*, volum tercer; y Engeni Süe, *Correspondencia de Escombleau de Sourdis, arquebisbe de Burdeos*, etc., etc., volum tercer.

Sarró, sarró, respón per en Nogué de Segaró

Molt usat á Figueras cuan una persona busca una cosa que no troba y que sab certament que la te.

Aquet modisme te una variant que diu: *Es més rich que 'n Nogué, de Segaró* ab lo que volen dir que la persona á qui va dirigit es riquíssima.

L' origen d' aquest modisme data dels principis d' aquest sigle. A Segaró hi vivia un tal Nogué que era riquíssim, pero que sempre anava tan pobrement vestit que semblava un captayre. Cap á las sevas vellesas va casarse y ab la seva muller va baixar á Barcelona (que en aquella época 's necessitava mes temps que are per anar á Paris) á comprarli las joyas. Va anar á un argenter y aquest cuan el va veure vestit ab els pellingos que portava comensá per ensenyarli las de menos preu, pero com el Nogué á mida que las hi anava ensenyant deya que volia cosa mellor, l' argenter acabá per ensenyarli lo mes bo que tenia á la botiga. D' aquellas joyas foren las que 's va enamorar el Nogué, pero com sia que l' amo del establiment li advertís que aquellas valian una suma molt crescuda, el comprador se tragué 'l sarró de sota la capa que portava y dihent: *sarró, sarró, respón per en Nogué, de Segaró*, va abocar-lo demunt del taulell fenthi una gran escampadissa de monedas d' or que deixa admirat al argenter.

Sapigut aixó per els de la comarca figuerenca, comensaren á fer us del *sarró, sarró, respón per en Nogué, de Segaró* fins que á cópia d' anys ha quedat en aquella localitat com un modisme dels de mes us,

Brams d' asa no puján al cel

Cuan alguna persona diu quelcom que á nosaltres no 'ns acomoda, per demostrarli que no doném cap importància á las sevas paraulas solém dir: «Brams d' asa no puján al cel.»

Aquest modisme, encare que fixament ningú sab d' ahont prové, podria ser molt fácil que tingués son origen en *La missa del burro*, festa que 's celebrava en els sigles medioevals, en el periodo de temps comprés entre la vigilia de l' Expectació y l' octava de la Epifania. Consistia la missa aquesta en entrar, baix talam, un burro, ab capa pluvial y boneto *cuadrat*, á l' esglesia ahont se cantava en honor del cuadrúpeto l' himne:

Orientis partibus
Adventavit asinus
Pulcher et fortissimus
Sarcinis aptissimus
¡Hel! ¡Sir! ¡Ane, he! etc., etc.

lletra y música copiadas per Soriá Fuentes en sa obra *Historia de la música española*; planas 216 y 217, volum primer.

LECTA TABULA INCIPIT SACERDOS: «Deus in adiutorium nostrum intende.»

Després, ab gran pompa y aparato, se cantava la missa major y s' acostumava al burro á que s' agenollés en els moments oportuns; y al acabarse la missa, en lloch de dir: *Ite missa est*, el capellá feya tres brams que eran contestats ab tres mes que feyan els concurrents.

La festa del burro, ó mes ben dit, la missa, se celebrava en algunas localitats en memòria de la fugida de la Verge á Egipte (V. Du Cange. Voc. Kalenda).

A Ruán també se celebrava á la vigília de Nadal (V. Diccionari Enciclopedich de Muntaner y Simón, volum VIII, página 345).

D' Italia procedeix una traducció supersticiosa, la cual Voltaire califica de salvatge. Diu que 'l burro que havia portat á Jesucrist en sa entrada á Jerusalem, no havia volgut habitar mes temps en aquella ciutat y, caminant per sobre 'l mar, tan dur com els cascots de las sevas potas, prengué 'l camí de Xipre, Rodas, Candia, Malta y Sicilia; desde allí se 'n va anar á habitar á Aquilaya, y, al fi, va establirse á Verona, ahont visqué molt temps.

Els seus ossos varen ser tancats dins un burro artificial, que fou dipcsitat en l' esglesia de Nostra Senyora de las Orgas, baix la custòdia de quatre canonges. y tals reliquias se treyan en professó, ab la major solemnitat, tres vegadas al any. (V. *Apologia de los asnos*, págs. 77 y 78).

Pera poguer ferse mes cárrech de lo que era la *missa del burro*, poden consultarse las següents obras: Tillot, *Memoires pour servir á l'histoire de la fête des Fous, qui se faisait dans plusieurs églises*; Magnin *Les origines du théâtre en Europe*; Du Cange Dufresne, *Glossarium ad escriptores mediæ et infimæ latinatis*, ab el *Suplement* del P. Carpentier; Voltaire, *Ensaig sobre las costums*; Victor Hugo, *Nostra Senyora de París*; Lichtental y Mondo, *Dictionnaire de Musique*; Robertson, *Historia de Carlos V.*; Soriá Fuentes, *Historia de la música española*; Montaner y Simón, editors, *Diccionari Enciclopedich*; y per fi la *Apologia de los asnos, compuesta en renglones así como versos, por un Asnólogo aprendiz de poeta.*

GENERAL GINESTÁ PUNSET.

CUADRET

Ja floreixen las violetas.,
ja retorna l' oronell,
y pe 'ls sols y las ombretas
se veu creixe 't blat novell;

que la Primavera arriba
vessant per tot llum y olors,
cobrint serra y vall y riba
de catifas de colors.

¡Oh, la meva enamorada!
deixa 'l poble y vina al Mas,
que l' estel de matinada
ja comensa d' amagars.

Anant á punta de día
pe 'l viarany del costé,
¡qué de cosas, vida mia,
que de cosas que 't diré!

En sent á la mitjdiada
baixarém cap al molí
pera fer bona taulada
ab els mateixos d' ahí.

Parlarém de la Pepeta
que casávau l' any passat,
del cosí de la Roseta
qu' are torna de soldat;
del blat nou, de la llaurada,
y del temps del avió

mentres tu en mitj la taulada
cantarás de bó y milló.

Y aixís passarem el día
fins qu' en sent al fosquejà
deixarém el tros, Maria,
per' tornarhi al endemà.

FRANCISCO BARTRINA

CONEIXEMENTS PRÁCTICHS

Fabricació del licor de la Gran Cartuixa

En la fabricació d' aquest licor de universal renom hi entran una infinitat de substàncias aromáticas; pero son mérit no tan sols consisteix en la pureza de sa preparació, si que també en el llarch temps que se 'l deixa reposar, puig que algunas vegadas el deixan permaneixen en aquest estat per espay de anys, aixís las substàncias componentas s' unifican y en aixó consisteix la suavitat que té aquet licor.

Es dels superiors si 's prepara de manera que 'l sucre no hi entri ab gran quantitat, perque aixís se diferencia de tots els altres que 's fan més dolços.

Els licors de la Cartuixa se fabrican donántelshi tres diferents colors; vert, grog y blanch. El primer s' obté per medi del indi destilat y carmel-lo, ó bé ab algún altre color vert mentres sigui inofensiu á la salut. El segón, ó sigui 'l grog, se tren del safrá y 'l blanch se conseguéix, fent que no entri en la composició cap matèria colorant.

Heus aquí la fórmula pera obtenir el de color vert, qu' es el mes apreciat: 13 porrons d' *esperit de vi* ab 13 lliures de *sucre blanch*; tres unzas de *tarongina*, dugas d' *hysop de puntas floridas*, una y mitja de *donsell dels Alpes*, mitja d' *arrels d' angélica*, tres cuarts d' unza de *llevors de la mateixa planta* y tres cuarts d' unza d' *herba de Santa Maria*, dos adarms de *flor d' àrnica*, dos de *canyella de la Xina*, dos de *flor de mássis* y dos d' *alba balsámica*.

Per espay de 24 horas se deixa en infusió de l' esperit de vi las anteriors substàncias, y s' afageixen en l' alambich cinch porrons y mitj de bon licor espiritó, se rectifican ab igual quantitat d' aygua, trayentne dotse porrons de licor. Preparat 'l xarop ab el sucre y cinch porrons d' aygua se barreja ab el licor y s' hi va afegint aygua destilada fins que tot plegat sumi vint porrons.

La flor de neu

Flor de neu, que deu gelar,
una volta vas donarme
y en llóch de lo cor gelarme
tot el meu cor va abusar.

Jo la flor no vaig deixar
fins que la vegi marcida,
y al contemplar que pansida
sa fulla cayent anava,
vegi trist que 's desfullava
una ilusió de ma vida.

MANEL RIBOT Y SERRA

Espectacles

MADRID

—Pera actuar en el teatro de la Comedia s' han fusionat, Rosari Pino, Matilde Rodriguez, Mendiguchia, Rubio, Vallés, Reig, Garcia Ortega y...

¿Y l' Alverá no?... No pot ser. O ella hi falta ó hi sobra 'l simpàtich Garcia Ortega.

—En *Apolo* s' estrenarà *La romería de San Eugenio*, y en la Zarzuela, *La Tempranica*.

¡Vinga género petit
y que 'l públich que l' aguanta
mori al últim d' un enfit!

Están molt adelantats els ensajos de la nova sarsuela en un acto de Sánchez Pastor, música del Mestre Chapí, *El Tren 22*.

Deu fassi que no descarrili aquet tren lo día del estreno.

PROVINCIAS

En el teatro Circo d' Alicant, no ha agradat el llibre de *La luz verde*. Ab rahó varen trobarlo pueril, manso y candorós.

La música fou aplaudida.

--A Málaga s' ha inaugurat el teatro del Parque. Mes val un teatro qu' una Plassa de toros.

—La premsa de Cadiz anuncia pera 'l mes d' Agost el matrimoni de la Cobaña y l' autor dramàtich, esculptor y *otras yerbas*, Oliver.

¡No s' ha parlat tant de la mort d' en Prim!

EXTRANGER

Paris.—Una de las primeras obras que 's llegirán al Comité de lectura del teatro de la Comedia francesa, será l' obra histórica en 5 actes de Emili Bergerat, *La Pompadour*, cual principal paper será interpretat per l' actriu Mile. Bartet, recentment condecorada ab el cordó de la Legió d' honor.

—En el teatro *Gymnase*, ha obtingut bon éxit *Les fils de l' étrangère*, de M. Desmirail, qu' es n' obstant una imitació d' un' altra obra de Dumas.

—En el *Ambigu*, la *reprise de Deux gosses (Els dos pillets)*, s' ha rebut ab el mateix entusiasme de cuan va estrenarse en el pròpi teatro.

Es un' obra que ha donat la volta al mon.... teatral.

--El poeta Richepin ha escrit un' obra de costums cortesanas del temps de Lluís XV. Porta per titol: *La Du Barry*.

Va fentse de moda 'l ressucitar las escenas galans d' aquellas épocas.

—*Cyrano de Bergerac* ha lograt ja unas 470 representacions en aquesta capital, sense contar un número igual per l' extranger.

¡Y pensar que 'ls autors d' aqui s' han de contentar ab tres pessetas y mifja de drets de propietat!...

Societats Recreativas

El próxim diumenge 's representarán en el *Círculo Provincial Leridano*, las comedias en 1 acte d' en Gumá, *Un cap mas y L' amor es cego*.

—Conforme várem anunciar, diumenge tingué lloch en el *Centro Lliberal Monárquich*, del districte seté, (Lope de Vega) la representació del drama d' Eche-garay, *Mancha que limpia*, quin desempenyo vá anar

molt ajustat, conquistantse tots els intérpretes els aplausos de la numerosa concurrencia.

--En la societat «Niu Guerrer» varen representarshi diumenge passat, baix la direcció del sóci Sr. Camaló, las sarsueletas *La Marcha de Cádiz*, que obtingué bona execució; després se 'n estrená una titulada *El cabo Sarmiento*, bastant fluixeta de diálech y de música y sobre tot d' interpretació. En cambi *La Czarina*, lográ treurer l' agror de la precedent.

—El passat diumenge en el *Círculo Filarmónico*,

(Fernando VII, 42), va celebrarse una vetllada literaria musical, que portá á 'n els salóns de tan distingida societat una concurrència molt escullida. Els números del artístich programa que més váren resaltar foren la *cansó del toreador* de l' ópera *Carmen*, cantada pel baix Sr. Sancho; el prólech de *I. Pagliacci*, pel barítono Sr. Puig Aluja; la melodia espanyola *Madre mia*, que ab afinació cantá la Srta. Pérez Cabrero; la romansa, *Senza amore*, pel tenor Sr. Puiggener; y 'l *ronadó pastorale*, pera piano, de Steibelt, interpretat pel mestre Bosch,

El nén L. Bosch, recitá ab gracia infantil el monólech *Lo ratolí*.

Finalisá tan agradable vetllada ab un lluhit ball de societat únicament pera obsequiar al element jove.

—La companyia d' aficionats del *Casino Fénix Mataronés*, va representar diumenge la sarsuela *El rey que rabió*, en quina interpretació sortiren molt ayrosos tots cuants hi prengueren part.

Pel vinent diumenge se prepara *La alegría de la huerta*, *La buena sombra* y *La Viejecita*.

CATALUNYA PINTORESCA

Pont de Pedret, proper á Berga

Noticias teatrals de per tot arreu

—Se 'ns diu que 'ls actors D. Antoni Piera y don Victoriá Oliver entrarán en el Romea, en la vinenta temporada d' hivern.

—L' aplaudit autor cómic D. Albert Llanas, ha acabat la comédia en un acte, *Qui no té res que fer el gat pentina*, destinada á un dels teatros catalans.

—L' escriptor Sr. Sañudo Autran, te molt adelantat el seu dramet histórich, *Vifredo*, que pensa estrenar durant el vinent hivern.

—L' eminent novelista Sr. Perez Galdós está acabant la traducció y arreglo del *Otello*, de Shakespeare, y pensa escriurer, además, un' obra original destinada al teatro Espanyol, de Madrit.

—Durant el vinent Agost en nostre teatro de Nove-dats hi actuará una companyia d' ópera italiana.

—Perá la próxima temporada de drama del teatro *Circo Español*, han sigut contractats, el primer actor D. Miquel Rojas, la primera actriu D.ª Angelina Comparó y 'l primer actor cómic D. Lluís Millá, las

Sras. Planas, González y Masriera y 'ls Srs. Carnicero, Guardia, Cosmo, Roca, Alomá y altres.

L' empresa té en cartera bon número d' obras, entre las que pot contarshi el drama del P. Sarmiento, *La Marquesa*, que tan soroll vá fer á Valencia á principis d' aquest any.

—Están ja escriturats pera la próxima temporada del *Espanol*, de Madrit la primera actriu Julia Cirera y 'ls actors Srs. Yañes y Avilés.

—Una noticia que demostra que «el hábit no fa 'l frare», com vulgarment se diu.

Un dels mestres que ab més sort escrigueren partituras pera 'l consum del género *chico*, era un anomenat Sr. Montesinos. Donchs bé; are resulta que no hi ha tal Montesinos, y que aquet nom no era sino pseudónim, ab quin s' amagaba la verdadera personalitat de un home de valúa artística, ó siga Manel Quisland, qu' era sencillament fins avuy un obscur copista de música.

Els éxits obtinguts ab ditas obras recomanan el nom d' aquet modest y laboriós compositor; existint la particularitat de que fins are la majoria creyan que ab aquet pseudónim amaga 'ls seu nom el Mestre Valverde, fill, y altres coneguts compositors.

Teatros DE Catalunya

BARCELONA

Tivoli.—El dimecres va estrenarse el saynete lirich en tres cuadros *La chent de tró*, que perteneix al repertori del teatro regional valenciá. Es una obreta moguda, xistosa per la lletra, y agradable en cuant á la part musical. El llibre es d' Escalante (fill) y la partitura del mestre Peydró, quins dos autors varen ser demanats pe 'l públich á las taulas, entre aplausos.

El benefici del tenor cómich Sr. Angeles, molt concorregut.

Novedats.—Thuiller va volguer despedirse bé de Barcelona. *Juan José* va ser la última obra, en la que estigue magistral.

Del estreno de *Serpentina*, no 'ns en ocuparém per respecte al autor y als intérpretes que han acabat la temporada.

Ab ánsia era esperada la primera representació de la célebre llegenda *Quo vadis?* ó *El triunfo del Cristianisme*.

L' obra es grandiosa; literariament considerada te valor, no tant en la part de tensió dramática qu' es en certs passatges un xich pueril, d' un efectisme rutinari, pero en el diálech hi campejan els pensaments sublims, senténcias valiosas, frases qu' entranyan un poema.

Las figuras que presentan mes relleu son las de Neron y Petroni.

També interessan las de la cristiana Licia y la de la enamorada esclava de Petroni, quin amor ratlla á la sublimitat cuan el seu senyor fa degollarse y ella pera seguirlo en l' antre de la Mort, s' obra las venas. Captiva vivament el valor estoich de Petroni, l' héroe absolut de la llegenda de Sienkiewicz; en cambi la figura de Popéa, la muller de Neron, queda esfumada.

La figura del histrió immortalisat, el César, resulta ben observada ab sas debilitats afeminadas, ab sas energías de dictador, ab sas tendresas de poeta y sos instints de destrucció, el foch de Roma y la sang de las victimas cristianas, cual sacrifici contempla desde 'l Podio imperial del Circo Máxim al só de la citara y declamant els seus versos. Mes del centie de l' arena s' aixeca la veu acusadora d' un martir cristiá que li crida: ¡Assessi d' Agripina!..... La transició del monstre es imponent y justa.

El decorat, resulta? Aquí á Barcelona no. En mans d' un Soler y Rovirosa ó un Moragas... ¡quin incendi de Roma hauriam vist!

Els actors, ab mes carinyo y ab mes art que no

mereix en totalitat *Quo vadis?* Pero el públich sapigué recompensar els seus esforços, essent opinió general de que la companyia Lombardi treballa á conciencia y te un estudi fet d' aquesta obra, que si no sigués la kilométrica llargária, hauria entrat més en la massa del públich de Barcelona.

De totas maneras, l' obra, literariament, repetintanca molt valor.

Els artistas encarregats dels papers de Petroni, Vinici, Neron, Chilone, l' Apostol Sant Pere, Licia, Evnica y Popea, cumpliren perfectament el seu comés.

Eldorado.—Cap obra nova durant la setmana: repetició de *Locura de amor*, primeras representacions de *El cura de Longueval*, *Lo positivo*, *El desden con el desden*, y *La niña boba*. N' obstant, havém de felicitarlos d' haver vist á la Guerrero des-empnyant la protagonista de *El cura de Longueval* y *Lo positivo*, ab veritable amore, y ab mes vritat que tot lo que ha fet durant la temporada.

Avans de tancar la present cessenya dirigirém un modest saludo á la primera característica de nostres darrers temps, Josefa Guerra, ja que ni un aplauso de cortesia li dirigí 'l públich el dia que vá presentarse per primera vegada en els nostres escenaris després de tants anys de no haberhi treballat. ¡Que oblidadís es el públich!

Circo Español.—La setmana passada va estrenarse la sarsueleta en 1 acte y 3 cuadros *El grillo del sacristán*, lletra de D. Anton Calsina, música del mestre Enrich Prat Pina. L' obra, per lo que 's refereix á la partitura, va ser aplaudida, sobre tot un' aria que cantá ab afinació y amore la Srta. Mendoza que tingué que repetir-se, aixís com també una magnífica jota; per quals números el Sr. Prat Pina va ser demanat al palco escénich, y altra vegada al final de la representació junt ab l' autor del llibre, á qui també 'l públich saludá ab mostrás d' agrado.

CLAR Y NET

En el teatré Euterpe, de Mataró, el diumenge posá en escena la companyia del Sr. Bolumar, tres sarsue-
las ja conegudas d' aquet públich, y las novas *El traje de luces* y *Amor engendra desdichas*, ó *el guapo y el feo* y..... titul kilométrich d' en Ricardo de la Vega.

La companyia de D. Enrich Borrás, posá en escena 'l dissapte últim en el teatro del *Ateneu Mataronés*, el drama *Maria Rosa*, de quin paper de protagonista, per indisposició de la Sra. Mena tingué d' encarregarse 'n la Sra. Morera, que 'n va treurer tot el partit possible.

Epigrama

Sentát en un guarda-rodas
ab tota tranquilitat,
un municipal dormia
fidigat de son trevall;
dos pillets van despullarlo
y ell rihent al despertars
va dir... *No puedo aguantarme,
he soñao que me han robat!*...

J. SOLÉ Y VALLS

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingressos pera 'l Monument á FREDERICH SOLER, cuals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

De las cantitats recaudadas se 'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 7'50 pessetas.

D. Joan Vergés, 1 pta.—D. Joseph Brillas, 1 pta.—D. S. Ventura, 1 pta.—D. M. Montells, 1 pta.—D. T. Gasull, 1 pta.—D. E. Ll. Oliver, 1 pta.—D. Enrich Prat Pina, .1 pta.—D. M. M., 0'10 pta.—Donya C. M., 0'10 pta.—Emili Lloró, 0'25 pta.—Miquela Llaró, 0'25 pta.—D. J. Ll. Miralles, 0'10 pta.—Argemí, 1 pta.—D.ª Dolors Peradejordi, 0'25 pta.—Total: 16'55.

(*Continua oberta la suscripció.*)

*

Ab el present número repartim com á regalo á nostres favoreixedors **4 planas** de la preciosa comedia de D. Albert Llanas

LA GERMANA GRAN

*

Cap dels periòdichs que 's publican á Catalunya dona cabuda en sas columnas á una secció *Folklorica*, que sempre resulta interessant, y en cambi al extranger no solsament la majoria de periòdichs s'ocupan d' aqueixa classe de descripcions, sino que fins se donan á llum publicacions que no tractan d' altra cosa.

Obrim, donchs, en el present número una secció de *Folklorisme*, ab la seguritat de que la llegirán ab gust els numerosos aficionats á aquets estudis que bé podriam dirne d' *escorcollament*.

*

Pel número de composicions rebudas fins á la fetxa, promet veurers molt animat el Certámen literari que prepara la Lliga de Contribuyents de Sans, al que ha acordat contribuir ab 200 pessetas el nostre Ajuntament.

*

Ahir devia arribar á Reus l' *Orfeó Catalá*, en quina població ha anat á cantar las pessas mes escullidas del seu repertori.

*

Tenim el projecte d' obrir un concurs important pera premiar el millor cuadro de costums en prosa. Oferirém premis en metálich.

Oportunament s' avisará l' época en que pensém convocar als escriptors regionals.

*

ANÉCDOTA

Carlos XII, durant una de las sevas campanyas dictava una carta al seu secretari al mateix temps que queya una bomba y esclatava en la tenda al costat del escriptor, qui donava plé d' espant un salt endarrera.

—¿Que tens?—vá preguntarli 'l rey.

—Pero senyor... ¡la bomba! ¡la bomba!...

—¿Y que té que veure la bomba ab la carta que are 't dicto? Continua.

UN RELLOTGE CURIÓS

¿Sabia algun dels meus llegidors que á Milan existeix un rellotge fet de molla de pá?

Donchs es la vritat; la construcció d' aquet rellotge raro te una historia curiosa.

Un obrer milanés, extremadament pobre, en la impossibilitat de comprar el metall necessari pera construir els ressorts d' un rellotge, vá tenir l' idea de fer solidificar per medi d' una forta adició de sal un tros de molla del pá que menjava diariament.

Aixís va obtenir una matèria dura y fins indisoluble en l' aygua, y en va fer aquet rellotge, que sembla es una de las principals curiositats de la capital de Lombardia.

*

El mercat de bestias fieras

Aquet mercat está establert á Hambourg baix el monopoli d' un tal Carlos Hagenbeck, fill d' un exportador de peix fresch y antich domador. Aquet original comerciant de fieras, vén anyalment, per terme mitj, de 7 á 800 lleóns, igual número de tigres y de 3 á 400 elefants. El preu d' un elefant de gran talla s' eleva á cantitats regulars. Un dels paquiderms, anomenat *Jumbo*, va ser venut per 100.000 pessetas. Els lleóns, segóns la edat y la preséncia, se pagan 1.000 pessetas minimum, y á 10.000 com á máxim.

Els que han nascut á Europa no son tan apreciats com aquells que han sigut presos en casseras atrevidas; son mes dolents, y, al contrari de l' opinió general, els domadors se veuen ab prous apuros pera ferlos treballar, puig casi tots els accidents son causats per lleóns nascuts en gábia. Els millors tigres del negociant. Hagenbeck no 's pagan á més de 5.000 pessetas.

ANTICUARI

Un catedràtich al seus deixebles:

—Senyors, en la lliçó anterior us vaig parlar de dugas classes d'orgull, el del naixament y 'l de la fortuna. N'hi ha un altre encare: hi ha l'orgull del talent, pero no vull parlarvos en perquè entre nosaltres no hi ha ningú que 'l tingui.

Un notable autor francès, crech qu' Edmond About, sortia del estreno d' una comèdia d' autor naturalista.

Aquet, que va observar que About se passava 'l mocador per la cara, va dirli, tot satisfet:

—¿Haveu plorat?...

—¡Cá home, cá!— ¡lo que hi suat teniu de veurer.

CARTA DE FORA

Xarada

Sant Llorens dels Piteus. Amich Baldiri:
Després de saludarte cordialment
á tu y á cinch simpática senyora
ab gust et faig saber

que 'm trobo en aquet poble desde 'l dia...
que hi vaig veni y que á tu no 't va ni 't tres.

Las gangas del istiu aquí disfruto
que 't dich jo que son moltas, com hi ha neu,
perqué en aquest poblet fá molta fresca
(sobre tot per allá 'l mes de Janer.)

Si á sota de una hu-quinta 'm vull ageure
creyent estar ben cómodo un moment,
de bèstias y bestiolas desseguida
en tinch un mostruari sobre meu.

Com que aquí las personas ilustradas
escassejan, no 'm queda altre remey
que anar per tot arreu ab l' hu-dos-versa
com un gos perdigué.

Perque es un home que per la cassera
hi te molt bona prima, aixó es ben cert,
sobre tot per cassarme las perretas...
vull dir els centimets.

Cuan estich aburrit, que es casi sempre,
ab la total un rato me distréch
que es una xicoteta molt simpática
y que te deu ó dotze pretendents.

Pro com qu' es una noya que li agrada
que li fassin l' amor, me consta cert

que jo li dos simpátich, perquè conta
que sóch de tots el que li fa mes be.

Y si no fos que te una prima-cuarta
que crech que dels dimonis descendeix,
me quedava aquí dalt, la demanava
y apendria després de fé 'l pagés.

Per lo demés aquí m' hi fastigeejo
y perquè vegis si suo també
hi embrutat ab vuyt días vuyt camisas,
cent mocadors y trenta calsetets.

No 't dich res mes, que tinch el sopá á taula
y abans de que algú gos no se 'l menjés
se despedeix de tu hasta un altre dia
ton amich que t' aprécia,

Francisquet.

Per la còpia,

J. Starams

Targeta

Rey Gumá Cleng

ALMERÍA

Ab aquestas lletras degudament combinadas formar
el titol d' un drama catalá y 'l nom de son autor.

Antoni Romeu

Direcció

E. COLLEDA

VERGARA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas
el titol de un drama catalá.

J. Montabliz

Solució á la del numero 6

Xarada: Passejadeta.

CORRESPONDENCIA LITERARIA

J. Balaguer Soler: El sonet está ben escrit. Envihi.—
Pau Clariana: Veurém qu' entri en torn, pero ab algú
retoch.—Joseph Soler, (Lleyda): Queda complascut.—
Pere d' Arbués: Lo de aquesta setmana no m' agrada prou.
—R. T., (Sitjes): Remesos els 10 exemplars. Procurarém
servirlo en lo del dijous.—J. Alvi Migerá: La seva co-
rrespondencia va arriar tart. Ha de ser el dimars al
demati.—Pere Z. y Alemany: «Apesadumbrada» no es
catalá, y lo pitjor es que may ha sigut consonant de «en-
cara» Provi d' enviar un' altra cosa.—E. B., (Reus): Te-
nim en compte la seva demanda.—A. M., (Montblanch).
Preném nota de la seva carta y pe 'l demés queda com-
plascut.—E. Ruyra: Es molt llarch y molt defectuós.—
Joan Vicens: Lo de la setmana passada no s'ha rebut. En
cuant á la Poesia y Prosa, no accepto aquell final; re-
pugna.—J. Montabliz: Anirá l' epigrama retocat.—A.
Calvet: Lo de la tia no; l' aeróstich potser sí.—P. Batlle
Payret: ¿Vosté no creurá que la primera vegada s' enso-
pega mes que las otras? Gayre bé li passa una cosa per
l' istil.

J. Collazos, impresor.—Plassa de la Igualtat, 3